

Streszczenie

*O specyfice przekładu tekstów scenicznych
(analiza konfrontatywna rosyjsko-polska)*

Niniejsza dysertacja podejmuje zagadnienie specyfiki przekładu tekstów scenicznych, który, jak dotychczas, pozostaje raczej na peryferiach zainteresowań translatorskich, co uzasadnia potrzebę zajęcia się tym zagadnieniem.

Praca składa się z sześciu rozdziałów poprzedzonych wstępem i zwięzonym podsumowaniem, a także bibliografii oraz streszczeń. Trzy pierwsze rozdziały stanowią tło teoretyczne badań. Przedmiotem omówienia są w nich: dramat i teatr, przekład, a także role poszczególnych osób w kontekście pracy z tekstem scenicznym. Czwarty rozdział to prezentacja materiału badawczego i argumentacja jego wyboru. Pozostałe rozdziały są poświęcone analizie materiału egzemplifikacyjnego. Wyróżniono tutaj trzynaście głównych zagadnień, między innymi: gry językowe, zwroty adresatywne, toponimy, chrematonimy i ideonimy, a także intertekstualność czy nazwy realiów. Na przykładzie najbardziej reprezentatywnych fragmentów sztuk wykazano, jakie trudności stoją przed tłumaczem tekstów scenicznych w całym procesie przekładu – zarówno interlingwalnego, jak i intralingwalnego przy realizacji scenicznej tekstu. Ostatni rozdział analityczny to część napisana w nurcie *Translator Studies*, w której uwagę poświęcono tłumaczom tekstów scenicznych – ich doświadczeniu, stosunkowi do pracy i tekstu, a także opowieściom z pracy zawodowej.

Materiał badawczy stanowi pięć sztuk rosyjskiej klasyki: *Maskarada* Michaiła Lermontowa, *Ożenek* Nikołaja Gogola, *Wiśniowy Sad*, *Mewa* oraz *Trzy siostry* Antona Czechowa, a także ich polskie tłumaczenia i realizacje sceniczne. Utwory te zostały wybrane przez wzgląd na ich charakter jako dzieł dawnych, wpisujących się w kanon literatury rosyjskiej. Poza tym wszystkie zostały przetłumaczone przez jedną tłumaczkę specjalnie na potrzeby sceny. To właśnie postać tłumaczki – Agnieszki Lubomiry Piotrowskiej – przyczyniła się do powstania ostatniego rozdziału, w którym głos oddałem tłumaczom, i w którym kwestie opisywane w teoretycznej i praktycznej części pracy zilustrowano przykładami z praktyki zawodowej tłumaczy.